

บทบาทการเตรียมความพร้อมของภาคการเกษตรเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

บรรยายโดย ดร.จิราวรรณ แยมประยูร
(หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์)

การที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกของอาเซียน นับว่าเป็นผลดีต่อนโยบายด้านเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากสามารถต่อช่องทางด้านการค้ากับประเทศสมาชิกด้วยกันโดยยึดหลักความถนัดในการผลิต หรือการแบ่งประเภทอุตสาหกรรมให้ประเทศสมาชิกทำการผลิต ประเทศไทยได้รับประโยชน์จากการเป็นสมาชิกกลุ่มอาเซียนดังนี้ **ด้านการค้า** ได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าด้วยการได้ลดหย่อนภาษีศุลกากร หรือยกเว้นภาษีที่ประเทศไทยส่งไปขายยังประเทศสมาชิกสำหรับสินค้าบางประเภท ภายใต้ข้อตกลงของเขตการค้าเสรีอาเซียนหรืออาฟตา (AFTA) **ด้านอุตสาหกรรม** ได้ร่วมจัดตั้งโครงการอุตสาหกรรมเพื่อผลิตสินค้าสำหรับทดแทนที่นำเข้าจากต่างประเทศ อาเซียนได้เลือกอุตสาหกรรมหลักให้สมาชิกเลือกทำการผลิตเช่น ประเทศไทยผลิตแร่โพแทช **ด้านการคลังการธนาคาร** ประเทศสมาชิกได้ตกลงร่วมมือกันจัดตั้งบรรษัทการเงินอาเซียน จัดตั้งกลไกยกเว้นการเก็บภาษี และป้องกันการเก็บภาษีซ้ำซ้อน ฯลฯ **ด้านการเกษตร** นโยบายด้านการเกษตรได้ดำเนินการแล้วหลายโครงการ เช่น โครงการสำรองอาหารเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในยามขาดแคลนเวลาฉุกเฉิน จัดตั้งศูนย์วางแผนพัฒนาเกษตรอาเซียน **ด้านการขนส่งและคมนาคม** ด้านการขนส่งทางบก การเดินเรือ การทำเรือ การบินพลเรือน ไปรษณีย์และโทรคมนาคม **ด้านการเมือง** ความสามัคคีระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในการแก้ปัญหาอินโดจีน ช่วยแบ่งเบาภาระของประเทศไทยเกี่ยวกับปัญหาผู้อพยพ **ด้านวัฒนธรรม** ทำให้เกิดโครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศสมาชิก เป็นการส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันมากขึ้น

สำหรับความสัมพันธ์ภายนอกอาเซียนรอบความร่วมมืออาเซียน+๓ เป็นความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกับประเทศนอกกลุ่ม ๓ ประเทศคือ จีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออก ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับอาเซียน มีการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศอาเซียน+๖ (CEPEA) ได้แก่ ๓ ประเทศแรกแล้ว มีประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย เพิ่มเข้ามาจะทำให้เกิดความสะดวกในด้านการค้าและการลงทุน ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ พลังงาน สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีสารสนเทศ CEPEA จะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกรรมทาง

การค้าลง อันเนื่องมาจากกฎระเบียบที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน (Harmonized market rules) จะเห็นได้ว่า หัวใจสำคัญที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันเป็นอาเซียน+๖ ก็คือ ผลประโยชน์ทางด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจ รวมทั้งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหลัก การรวมกลุ่มกันเช่นนี้จะช่วยให้ประเทศสมาชิกได้ประโยชน์มหาศาล อีกทั้งยังเป็นการยกระดับขีดความสามารถของแต่ละประเทศให้สูงขึ้น เพื่อแข่งขันกับภูมิภาคอื่น ๆ ได้อีกด้วย นำไปสู่การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่ใหญ่ขึ้นกลายเป็นเขตการค้าที่ใหญ่ที่สุดในโลก เนื่องจากประเทศมหาอำนาจ และในอนาคตอาจนำไปสู่การทำข้อตกลง Asean+๘

โดยรวมสหรัฐและรัสเซียซึ่งเป็นผู้สังเกตการณ์ในการประชุมอาเซียนอยู่ในขณะนี้ ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจภายนอกอาเซียนมีจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน หรืออาฟตา (Asean Free Trade Area : AFTA) ได้จัดทำความตกลงว่าด้วยการใช้อัตราภาษีพิเศษที่เท่ากันสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน (CEPT-AFTA)

เพื่อขจัดปัญหาและอุปสรรคการค้าด้านภาษีนำเข้า (ศุลกากร) ของสินค้าที่อยู่ในรายการเจรจา และผลิตในอาเซียนที่เป็นไปตามกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดตามที่อาเซียนกำหนด กล่าวคือ ให้ภาษีนั่นเหลือต่ำที่สุด (ร้อยละ ๐) ขจัดปัญหาและอุปสรรคทางการค้าที่มีใช้ภาษี และกำหนดเป้าหมายให้สินค้าทุกตัวที่อยู่ในรายการไม่มีภาษีนำเข้า และสินค้าในบัญชีอ่อนไหวมีอัตราภาษีสุดท้ายที่ร้อยละ ๕ มีข้อตกลงร่วมกันจะทำให้มีการเคลื่อนย้ายเสรี ๕ สาขา คือ สินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงานฝีมือ

การก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘ เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญและมีกิจกรรมมากมายเพื่อประสานความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อกำหนดเงื่อนไขมาตรการต่าง ๆ ข้อกำหนดความปลอดภัยด้านอาหารจะทำให้สินค้าที่จะซื้อขายนำเข้า-ส่งออก มีมาตรฐานเดียวกันและอยู่ภายใต้ระบบการควบคุมการตรวจสอบและรับรองเดียวกันนั้น จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวในด้านการค้าและการลงทุนของภูมิภาค ซึ่งส่งผลต่ออนาคตที่ดีของผู้บริโภคในประชาคมอาเซียน มีการดำเนินงานภายใต้กรอบ AEC BLUEPRINT มีคุณลักษณะที่สำคัญคือ เป็นการตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน การไปสู่ภูมิภาคที่มีความสามารถ

ในการแข่งขันสูง การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียมกัน การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลกวิเคราะห์ผลกระทบและความได้เปรียบเสียเปรียบของไทยใน ๕ ด้าน จะพบว่า สินค้าส่งออกที่ไทยได้เปรียบคือ ข้าวโพด ยางพารา เพอร์นิเจอร์ เสื้อผ้าสำเร็จรูป และรถยนต์ แต่ในบางรายการอาจจะเสียเปรียบเช่น สินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม เช่น มันสำปะหลัง สิ่งทอ เม็ดพลาสติก เมื่อเปรียบเทียบกับตลาด อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ การเปิดเสรีด้านบริการ

สิงคโปร์ได้เปรียบมากที่สุดคือ ด้านไอที และไฟแนนเชียล ส่วนประเทศไทยจะโดดเด่นในด้านการท่องเที่ยว สุขภาพ ความงาม การเปิดเสรีด้านการลงทุน ประเทศไทยไม่ใช่ฐานการผลิตที่น่าสนใจเนื่องจากนโยบายกีดกันลดความเชื่อมั่นของนักลงทุนจากทางอ้อม และประเทศเพื่อนบ้านมีทรัพยากรธรรมชาติที่ยังอุดมสมบูรณ์และแรงงานราคาถูกเป็นตัวดึงดูดความสนใจนักลงทุนต่างชาติมากกว่าไทย ปัจจัยอีกอย่างหนึ่งคือด้านเสถียรภาพ

ผู้ประกอบการและเกษตรกรรายย่อยควรพัฒนาเข้าสู่ระบบมาตรฐาน มาตรฐานสินค้าเกษตรเพื่อการรองรับ AEC ควรมีการจัดทำมาตรฐานอ้างอิงกำหนดมาตรฐานบังคับให้สินค้าของประเทศไทยมีความพร้อมเพื่อป้องกันการนำเข้าสินค้าด้อยคุณภาพ คุ้มครองความปลอดภัยกับผู้บริโภค การตรวจสอบรับรองมาตรฐาน พัฒนาระบบแจ้งเตือนความปลอดภัยอาหารทั้งการนำเข้าและส่งออก **การผลิตทางการเกษตร** ส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง เช่น สินค้าเกษตรอินทรีย์ การสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้า ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต และพัฒนาคุณภาพผลผลิต **การวิจัยและพัฒนา** ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา ด้านการเกษตร การจัดการศัตรูพืชและโรคระบาด เพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการการป้องกันโรคระบาดของพืชและสัตว์ เพิ่มความเข้มงวดในการเคลื่อนย้ายสินค้าพืช ปศุสัตว์ ประมง **แรงงานเกษตร** ในด้านการเกษตรมีการปรับตัวเรื่องการใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรกลเพื่อทดแทนแรงงานเกษตร **การลงทุนภาคการเกษตร** สนับสนุนการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านเพื่อใช้สิทธิพิเศษทางการค้า **การจัดการดินและน้ำ** ส่งเสริมความร่วมมือในการบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำอย่างบูรณาการ **การสร้างความเข้มแข็งให้ด่านกักกันโรค** พัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลการออกใบอนุญาตและใบรับรองมาตรฐานเพื่อเชื่อมโยงกับระบบ NSW ของกรมศุลกากร **การปรับปรุงกฎหมาย** ศึกษากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร การเยียวยาเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบ ศึกษาผลกระทบและมาตรการรองรับการเปิดเสรีการลงทุนของอาเซียน **การสร้าง ความเข้มแข็งให้กลุ่มเกษตรกรและผู้ประกอบการ** และ **การวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันสินค้าเกษตรที่สำคัญ** ศึกษาศักยภาพการแข่งขันของสินค้าเกษตร ๗ กลุ่ม ๒๓ ชนิด

